

244 ZENEI LEVÉL

A CAMERATA HUNGARICA együttes tavaly nyári bemutatkozása óta nagyot fejlődött. Az eltelt egy év alatt nemcsak nagy sikerű hangversenyek állnak az együttes mögött, hanem egy minden szempontból nagyszerű hangfelvétel is. Mint a társaság neve is mutatja, a Camerata Hungarica elsődleges célja a magyar zene történelmi értékeinek, XV—XVI. századi muzsikáknak ápolása. Mostani hangversenyük műsorösszeállításában azonban már nem korlátozódott kizárólagosan a magyar anyagra. Nagy örömmel nyugtázzuk, hogy a Camerata megfogadta tavalyi tanácsunkat és átértékelt a régi zene teljes európai anyagának előadására is. Ezúttal az első részben magyar műveket, a műsor második felében pedig francia, spanyol, angol, német és német-alföldi régi mesterek alkotásait szólaltatták meg.

Az együttes vezetője, feldolgozója és lelke Czidra László, a régi muzsika egyik legjobb magyar specialistája, egyben az egyenes fuvola (blockflöte) kiváló virtuóza. Czidra tisztában van ennek a régi zenének legfontosabb stiliaris követelményével, a rögtönző díszítőtechnikával. Feldolgozásai így tulajdonképpen csak vázlatnak tekinthetők, amelyek előadástól függően, hogy a pillanatnyi rögtönző ihlet mit diktál a művésznek. (Persze felmerül egy kérdés: jelenleg a Camerata Hungaricában csak Czidra ismeri és alkalmazza ezt az improvizatív díszítőtechnikát; jó lenne, és talán ez lehet az együttes legközelebbi megvalósítandó feladata, ha a többi részvevő is el-el térne a leírt hangjegyektől és tetszés szerint ornamentálná szólalmát.)

Sziklay Erika, az est énekes szólistája is kísérletet tett egy angol dalnak, John Dowland egyik lantkíséretes énekének improvizált díszítésére. A kísérlet nagyszerűen sikerült, és Sziklay Erikában ismét megcsodálhattuk azt a fölüenyés stílusbiztonságot és muzikalitást, ami kiemelkedő és már nemzetközileg is elismert helyét a magyar énekesgárdában biztosítja. Érdekes összevetésre nyílt itt alkalom: Sziklay Erika köztudomás szerint a legmodernebb muzsika specialistája, és ez a stílus sok esetben megköveteli a rögtönzőképességet; nyilván ez a gyakorlat is hozzásegítette a művésznőt mostani feladata briliáns megoldásához.

Még két együttes működött közre ezen a hangversenyen. Először találkoztunk a Virágh László vezette *Ars renata* énekesnéggyessel. Mind a négy fiatal szólista tökéletesen ismeri a stílust, szép és kellemes hangjuk homogén egységet alkot, jól olvad össze, s így igen alkalmasnak bizonyul a régi zenének éppen a homogenitást megkívánó előadására. — A másik kamarazene-társaság a *Magyar Rézfúvós-néggyes*. Ők részben Andrea és Giovanni Gabrieli canzonáit, részben XVII. századi német toronyzenéket játszottak kifogástalan technikával, széles skálájú dinamikai árnyalással. Külön kiemeljük színező készségüket: egyaránt birtokában vannak a lágy és puha hangzásnak és a valóban „érces” forte színnek. Műsoruk legérdekesebb száma Gottfried Reiche toronyszonátája volt; a szerző Bach lipcsei zenekarának trombitása volt, s művének az a különlegessége, hogy benne a kor fájdalmas-tragikus kifejezőeszközei (kromatika, váratlan diszsonanciák) is helyet kapnak. A toronyszonata egyébként főleg vidám táncjátékok műfaja szokott lenni — ezért meglepő a Reiche-mű drámaisága.

HÁROM KAMARAEGYÜTTES — három a sok közül... Korunk nagyon kedvez a régi muzsikát megszólaltató kis együtteseknek, külföldön szinte gombamódrá szaporodnak ezek a társaságok. Úgy tűnik, mind az előadóművészek, mind pedig a hallgatók igénylik a barokk és még régebbi muzsika megszólaltatását. A hazai praxisban csak az a bökkenő, hogy a lelkesedésből és ügybuzgalomból alakuló együttesek általában rövid idő után feloszlanak kényszerülnek. Mert nincs az az ügybuzgalom, amely hosszú időn át anyagi támogatás nélkül ki ne merülne. Az egész magyar zenei élet érdeke lenne, hogy Czidra László együttese, az *Ars renata* és a *Rézfúvós-néggyes* megkapják ezt a támogatást. De mindenképp a Camerata Hungarica. Hiszen ez a társaság jelenleg az egyetlen, amely zenénk történelmi rétegét ismerteti a közönséggel, mégpedig az eddig úgyszólván soha meg nem szólaltatott régi magyar hangszeres muzsikát. Szubvenció nélkül például aligha lesz megoldható az együttes hangzásának stílus tisztasága; a fúvósok ugyan már régi hangszereken, illetve azok mai kópiáján játszanak, tavaly óta sikerült renaissance hárfát is beszerezni (*Maros Éva* igen szépen adott elő rajta két régi spanyol darabot), a nagysze-

rű lantművész *Benkő Dániel* is jó hangszerrel rendelkezik, ám a vonások még mai mélyhegedűt és gordonkát használnak. Ezáltal bizonyos fokig vegyes a hangzáskép. Ha a Camerata Hungarica egységesíteni tudná instrumentáriumát, nemcsak itthon, hanem külföldön is kiváló propagátora lehetne a régi magyar muzsikának.

VERDI REQUIEMJÉVEL kezdte meg vendégjátékát a Margitszigeten a *bolognai Teatro Comunale*. A bolognai opera nagyszerű zenekarát és kórusát már több ízben üdvözölhettük Magyarországon: emlékezetes marad operaházi Turandot- és Mózes-produkciójuk, valamint a Margitszigeten bemutatott *Norma* és *Ernani*. A zenekar és a kórus ezúttal is élményt adott. Megcsodálhattuk pregnantans ritmikájukat, szép hangzásukat, amely még a nem túl szerencsés erősítés körülményei közt is érvényesülni tudott.

Hogy a Requiem előadása egészében véve mégis sokkal inkább negatív, mint pozitív élmény volt, ennek oka a vezénylő *Argeo Quadri* felfogásában keresendő. Bár felfogásról alig-alig beszélhetünk: Quadri megelégedett a mű hangjainak megszólaltatásával. És ez még olyan gyakran játszott alkotásnál, mint a Requiem, sem elegendő. Teljesen nélkülöznünk kellett a tempók és a kifejezés hajlékonyságát, változatosságát; me-reven, iskolásan szólalt meg a mű. Tehát tulajdonképpen nem szólalt meg...

A szólisták közül is csak *Maria Chiara* ütötte meg azt a nívót, amit a Requiem olasz szólistáitól megszoktunk. Ettől a nagyszerű szopránénekesnőtől viszont mindent megkaptunk, amit csak a Requiem szoprán-szólistája megkíván: hajlékony hangképzést, eszményien szép magas pianókat, drámaiságot és lírát. A basszusszólista *Ferruccio Mazzoli* legutóbbi budapesti vendégszereplése óta óriási fejlődött; mindig is szép hangja most kifejezőerővel gazdagodott. A mezoszoprán *Franca Mattiucci* társainál kisebb hanganyaggal rendelkezik, ezt azonban muzikalitással és átéléssel tudja pótolni. Csalódást jelentett viszont a tenorista *Giorgio Casellato Lamberti*, akinek hiába van szép és érces hanganyaga, ha nem tud vele bánni és szólalmát elejétől végig harsogó fortéban énekl.

S végül egy különlegesség: először találkoztunk hazánkban azzal az olasz gyakorlattal, amely szerint a karigazgató (*Fulvio Angius*) a vezénylő dirigenssel párhuzamosan vezeti a kórust. Berlioz igénye jutott eszünkbe, aki *Gyász és diadal* szimfónia című alkotásának előadásához segédkarmestert kívánt maga mellé...

Várnai Péter